

ชื่อเรื่องการค้าค้านคว่ำแบบอิสระ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์
ของเกษตรกรบ้านนาหึก ตำบลสะลวง อำเภอมะแมร์
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นายรุ่งเรือง ลาดบัวขาว

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้าค้านคว่ำแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. นพ. พงศ์เทพ วิวรรณเดชะ กรรมการ
รองศาสตราจารย์ คุณหญิง ณ ลำปาง กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำเกษตรกรรมในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์ และกระบวนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรบ้านนาหึก ตำบลสะลวง อำเภอมะแมร์ จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง บันทึกเทป และใช้กล้องถ่ายรูป เป็นอุปกรณ์ช่วยในการรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ แยกแยะ ตีความ หาความสัมพันธ์เชื่อมโยง แล้วนำเสนอรายงานการวิจัยแบบพรรณนา ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

การทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรมีรูปแบบการพึ่งพาตนเอง โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตลอดจนการประยุกต์ใช้สมุนไพรในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาดั้งเดิม พืชที่ใช้ปลูกเป็นพืชที่ทำได้ในท้องถิ่นสามารถต้านทานโรคได้ดี เช่น ข้าวเจ้าแดงมะลิ ถั่วเหลือง และพืชผักสวนครัวพื้นบ้าน กรรมวิธีการผลิตสอดคล้องกับวิธีการผลิตเดิมโดยการปลูกพืชหมุนเวียนและไม่มีการใช้สารเคมี

ใดๆ ส่วนผลผลิตที่ได้นั้นจะลดลงในช่วง 1-2 ปีแรก หลังจากเลิกใช้สารเคมี จากนั้นจะเริ่มสูงขึ้น และมากกว่าการใช้สารเคมีในปีที่ 3 เป็นต้นไป

ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์ คือปัญหาสุขภาพและปัญหาสิ่งแวดล้อมชุมชน รายได้ถูกผูกขาดโดยนายทุนของเกษตรแบบเคมี ทุนการผลิตของเกษตรอินทรีย์ลดลงทำให้มีกำไรมากขึ้น การได้รับการส่งเสริมโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ และสร้างผู้นำเกษตรอินทรีย์ขึ้นในชุมชน การหนุนช่วยจากกลุ่มภายในชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์จากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ เพื่อนบ้าน และหน่วยงานส่งเสริมทำให้เกิดการเรียนรู้ รับรู้ที่จะนำไปปรับเปลี่ยนวิถีการผลิต นอกจากนั้นจำนวนแรงงานในครัวเรือน นำในการทำเกษตรมีเพียงพอ และความเหมาะสมของเทคโนโลยีอินทรีย์ชีวภาพ รวมทั้งการมีตลาดที่สนับสนุนผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยจากสารพิษมากขึ้นเป็นปัจจัยเอื้อและดึงดูดให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์ได้ง่ายขึ้น

กระบวนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในชุมชนนั้น ได้ผ่านกระบวนการยอมรับ โดยเริ่มจากการเรียนรู้ รับรู้แนวคิดและวิธีการทำเกษตรอินทรีย์จากธรรมชาติบูรณาการกับความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ ผู้วิจัยพบว่า การปรับเปลี่ยนนี้ เกิดขึ้นเป็นกระบวนการต่อเนื่องในชุมชนผ่านการเรียนรู้และการปรับตัว

Independent Study Title Transitional from Chemical to Organic Agriculture of the Farmers in Na Huek Village, Saluang Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province

Author Mr. Roongruang Ladbuakhao

Degree Master of Arts (Man and Environment Management)

Independent Study Advisory Committee

Assoc. Prof. Dr. Anurak Panyanuwat Chairperson

Assoc. Prof. Dr. Phongtape Wiwatanadate, MD. Member

Assoc. Prof. Dusdee Na lampang Member

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the organic agriculture of the agriculturists in a community, factors influencing a transition from chemical to organic agriculture, and the transitional process of chemical to organic agriculture of the farmers in Na Heuk Village, Saluang sub-district, Mae Rim district, Chiang Mai province.

This qualitative research started with a review of documents, concepts and relevant theories concerned. The data were collected by the use of participant and non-participant observations, semi-structural interviews, tape recording and picture taking. Those data were grouped, categorized, interpreted, and, then, described. The results of the study were as follows:

The organic agriculture was based on a self-reliant principle in different manners. The farmers used their own resources to produce their organic fertilizer, such as, from animal manure, plant compost and bio-fertilizer in a solution form. Besides, they used herbs as insecticide, which was in accordance with their own traditional wisdom. The farmers usually grew typical crops that could be found in their local community and good enough to resist the crop diseases such as red jasmine common rice, soybean, and local vegetables. The group production was in accordance with their traditional rotating production without using

any chemical substance. The products would be reduced within 1-2 years after the chemical substances were canceled, and would be increased in the third year in comparison with the previous time when the chemical substances were used.

Factors influencing a transition of chemical to organic agriculture were, firstly, the health and environmental problems in the community. Secondly, income from chemical cropping was lower, as this type of agriculture was monopolized by the capitalists in comparison with the organic farming method. Thirdly, there were some promotion learning programs to develop the organic agriculture leaders in the community. Fourthly, the farmers received accumulated information of advantages of using organic farming from various media such as television, radio, neighbors and promotion authorities. Those all factors promoted them to learn more about making a shift from chemical to organic farming. Lastly, organic farming was appropriate for a number of household labors, enough water and bio-technology. Furthermore, there was an acceleration of organic crops' marketing, supporting the farmers to the way of farming transformation.

The transitional process happened in the community by utilizing their acquired modern knowledge integrated with their ancestors' wisdoms. Such transition was found as a continuing process through learning and adaptation